

LBRIS

We know
books

*Părintelui meu duhovnic, cu recunoștință
pentru că mi-a insuflat puterea
comuniunii dintre oameni.*

MIHAELA POPA

**METODE ȘI TEHNICI
DE LUCRU CU GRUPUL
ÎN ASISTENȚA SOCIALĂ**

Ghid de instruire

t...

TRITONIC

Tritonic Books

București | 2025

Mihaela Popa

Metode și tehnici de lucru cu grupul în asistența socială. Ghid de instruire

Copyright © Mihaela Popa

Copyright © TRITONIC 2025 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzelor nr. 5, București

e-mail: editura@triton.ro

www.triton.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția Asistența socială este coordonată de prof. univ. dr. Doru Buzducea.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPA, MIHAELA

Metode și tehnici de lucru cu grupul - Ghid pentru asistenții sociali /
Mihaela Popa. - București : Tritonic Books, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-606-749-819-6

36

Coperta: Alexandra Bardan

DTP: Ioan Dorel Radu

Editor: Rebeca Cojocaru

Comanda nr. AS01/2025

Bun de tipar: Martie 2025

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

Introducere 7

Capitolul 1

Particularități ale asistenței sociale la nivel de

comunitate 11

1.1 *Despre comunitate, societate, grup* 11

Capitolul 2

Particularități ale asistenței sociale la nivel de grup 21

2.1 *Istoricul grupurilor* 21

2.2 *Clasificarea grupurilor* 24

2.3 *Analiza grupurilor de tratament și a grupurilor centrate pe sarcină* 25

Capitolul 3

Elemente de dinamică pentru grupul asistat 33

3.1 *Despre dinamica grupului* 34

3.2 *Comunicare și tipare interacționale* 35

3.3 *Coeziune* 37

3.4 *Integrare socială și influență* 41

3.5 *Cultură de grup* 44

Capitolul 4

Etape specifice dezvoltării grupurilor formate 49

4.1 *Importanța etapelor* 50

4.2 *Etape specifice grupurilor formate* 51

Capitolul 5

Leadership în grupurile formate	59
5.1 <i>Importanța leadershipului</i>	60
5.2 <i>Categorii de abilități: Facilitarea proceselor de grup, colectarea de date și evaluare, realizarea propriu-zisă a activităților</i>	62

Capitolul 6

Managementul comunicării cu persoanele „dificile”	69
6.1. <i>Tipuri de situații dificile și modalități de a le soluționa</i>	70

Capitolul 7

Dezvoltarea grupurilor – faza de mijloc	93
7.1 <i>Activități clasice</i>	94
7.2 <i>ETAPELE METODEI</i>	95

Capitolul 8

Metode de evaluare și încheierea unui grup	103
8.1. <i>Metode de evaluare intermediară și finală</i>	104
8.2 <i>Etapetele încheierii unui grup</i>	109

Anexa 1.	115
-----------------------	-----

Anexa 2.	117
-----------------------	-----

Bibliografie orientativă	121
---------------------------------------	-----

INTRODUCERE

Prin învățarea de **Metode și tehnici la nivel de grup și comunitate** vom crea competențe necesare asistenților sociali în desfășurarea muncii de zi cu zi, indiferent de aria de intervenție sau de tipologia beneficiarilor. Lucrul cu grupul și comunitatea își are originile încă de pe vremea primelor forme de asistență socială, a vasiliadelor, dezvoltându-se ulterior în ritmul cu care s-a dezvoltat domeniul. Intervenția la nivel de grup și comunitate cuprinde o arie de servicii prin care asistentul social oferă sprijin și îndrumare, folosind puterea lui „Împreună”, prin acceptare necondiționată și respect. O parte din obiective sunt realizate și în celelalte formări ale asistentului social, completând tabloul educativ al celor trei ani de studiu.

Atitudinile specifice asistentului social care lucrează cu grupul sunt: acceptare necondiționată, respect și responsabilitate atât față de fiecare individ cât și față de grup, privit ca entitate de sine stătătoare, puternică și generatoare de soluții vindecătoare. Alături de aceste atitudini se însumează toate atitudinile promovate de asistența socială, corelate cu cunoștințe din alte domenii, cu precădere din sociologie, psihologie, medicină și drept. Printre obiectivele transversale ale disciplinei menționez formarea capacității de a evalua o comunitate și de a propune soluții pentru rezolvarea problemelor sociale

alături de formarea capacității de a lucra cu diferite grupuri, de a evalua, diagnostica și forma grupul potrivit nevoilor sociale identificate.

Obiectivul general

Înțelegerea metodologiei specifice asistenței sociale la nivel de grup și comunitate. Cartea își propune să asigure cunoștințele și să formeze deprinderile necesare pentru intervenția la nivel de comunitate și grup.

Obiective specifice

- Cunoașterea etapelor de dezvoltare a grupurilor, a caracteristicilor comportamentelor de grup și dezvoltarea abilităților asociate fiecărei faze: inițială, medie și de încheiere
- Cunoașterea și înțelegerea cadrelor conceptuale privind procesele specifice grupurilor, dinamica de grup (norme, scopuri, roluri, modele de comunicare, metode de luare a deciziilor, stiluri de conducere, managementul conflictelor, evaluare)
- Cunoașterea strategiilor de intervenție la nivel de grupuri și de comunitate
- Evaluarea eficienței și eficacității intervențiilor la nivel de grup și comunitate
- Înțelegerea particularităților procesului de asistență la nivelul comunității
- Înțelegerea importanței teoriei și cercetării în practica asistenței sociale la nivel de grup și comunitate

Competențe formate

- Formarea capacității de a evalua o comunitate și de a propune soluții pentru rezolvarea problemelor sociale; formarea capacității de a lucra cu diferite grupuri;

- Dimensionarea corectă a intervenției la nivel de grup și comunitate; formarea competențelor necesare formării și implementării unui grup;
- Perfecționarea aptitudinilor de comunicare și relaționare cu grupurile.

Resurse și mijloace de lucru

Pentru înțelegerea subiectului sunt utile tratatele și manualele recomandate ca bibliografie specifică domeniului. Este important să aveți un bun management al procesului de învățare, prin planificarea sarcinilor și efectuarea temelor, pas cu pas. O bună metodă pentru a înțelege dinamica asistenței sociale la nivel de grup este să fiți implicați în viața reală în grupuri (specifice sau nu zonei sociale) și să le priviți cu ochi de specialist (profesionist). Un alt aspect ce poate aduce un plus învățării noilor cunoștințe este să organizați Dvs. grupuri de lucru alături de colegi/cunoscuți în care să puneți în practică, gradual, elementele de noutate. Alături de resursele puse la dispoziție de această carte (resurse accesate individual) sunt esențiale întâlnirile de lucru organizate de instituții formatoare prin intermediul cărora se oferă clarificările necesare și inevitabil, apărute în procesul individual de studiu.

„Comunicarea duce la comunitate, și anume la:
înțelegere, intimitate și valori comune.”

Rollo May

Capitolul 1:

PARTICULARITĂȚI ALE ASISTENȚEI SOCIALE LA NIVEL DE COMUNITATE

Introducere

Capitolul 1 descrie comunitatea și grupul făcând distincția dintre cele două concepte. Se pune accent pe diferența dintre grup, comunitate, societate, accentuându-se particularitățile fiecărui concept. Se subliniază și se accentuează specificul muncii sociale la nivel de comunitate, diagnoza problemelor sociale și particularitățile de intervenție la nivel de comunitate.

Cuvinte cheie: comunitate, problemă socială, societate, diagnoză

Obiective

- Să se facă diferențierea dintre grup, comunitate, societate
- Să se înțeleagă niveluri de intervenție ale asistentului social
- Să se cunoască cadrul de analiză a comunităților

1.1 Despre comunitate, societate, grup

Comunitatea reprezintă entitatea socio-umană în care membrii sunt legați prin locuirea aceluiași teritoriu și prin relații sociale constante, consolidate în timp. Ocupând același teritoriu, membrii unei comunități folosesc aceleași resurse

naturale ale mediului (ape, păduri etc.). La scară redusă, comunitatea conține toate activitățile unui sistem social (drept, morală, economie, religie etc.). (Cătălin Zamfir, Lazăr Vlăsceanu, 1993, *Dicționar de sociologie*, p. 128.)

La nivel ideologic, comunitarismul a fost cel care a evidențiat rolul individului și rolul societății, conturând rolul său esențial de a-și trăi viața legată de comunitățile în interiorul cărora identitatea noastră s-a constituit. (Iuliana Precupețu, 2006, *Strategii de dezvoltare comunitară*, p. 72.)

„Comunitățile constitutive” (Bell, 1995) îl definesc pe individ și îi oferă o bază pentru gândire, acțiune. Exemple de astfel de comunități:

- Comunitatea spațială, ca loc. „Oamenii care nu au un loc pe care să îl numească „acasă” recunosc că ceva lipsește în viața lor, în sufletul lor. Uneori, ei experimentează traume psihologice ca rezultat al mutării dintr-un loc în altul pentru că nu au legăturile emoționale care să îi lege de un anumit loc.” (Bell, 1995: 164)
- Comunitatea de memorie – împărtășesc o istorie comună. „Ele ne fac să ne îndreptăm către viitor, devin comunități de speranță în sensul că noi încercăm să realizăm idealurile și aspirațiile incluse în experiența trecută a acestor comunități, văzând eforturile noastre ca pe niște contribuții la binele comun.” (Bell, 1995: 128) (Iuliana Precupețu, 2006, 72.)

Pentru a înțelege munca și intervenția comunitară este nevoie să clasificăm nivelurile de intervenție în asistența socială, fiecare cu specificitatea sa și metodele sale de lucru.

Nivelurile de intervenție în asistența socială:

- Muncă de caz/intervenție individuală
 - Munca unu-la-unu, sprijin direct pentru adaptarea beneficiarului la cerințele contextului social
- Management de caz

- Conectarea mai multor instituții de protecție socială pentru a oferi pachete complexe de servicii beneficiarului (facilitator, mediator; cunoștințe despre comunitate, drepturile clientului, politicile și procedura din alte instituții, bun mediator și susținător)
- Muncă în/ cu grupul (terapeutic sau non-terapeutic)
 - Folosirea grupului ca resursă pentru a acoperi nevoile sociale și a dezvolta abilități de rezolvare a problemelor în rândul membrilor grupului
- Dezvoltare/ organizare/ intervenție comunitară
 - Asistarea și sprijinirea comunităților locale pentru a evalua, planifica și coordona eforturile de rezolvare a problemelor sociale
- Analiză de politici și administrație publică centrală
 - Evaluarea sistematică a politicilor publice în domeniul asistenței sociale, precum și managementul programelor naționale și agențiilor de servicii sociale

Niveluri sociale – perspectiva ecologică:

(Bronfenbrenner (1979) *The Ecology of Human Development*. Cambridge, MA: Harvard University Press/)

Individul: caracteristici definitorii (vârstă, gen, sănătate etc.)

Microsisteme: *Pattern de activități, roluri, relații interpersonale experimentate direct într-un anumit context*

Mezosisteme: Interrelații dintre două sau mai multe sisteme în care subiectul este activ

Exosistem: sisteme în care subiectul nu este activ, dar care îl influențează

Macrosistem: Legislație, Cultura, Context social, Administrația Centrală

Asistentul social poate acționa la oricare dintre aceste niveluri. Indiferent de nivelul de intervenție, asistentul social creează pârgii de intersecție între componentele sistemului social, prin munca sa. Asistentul social identifică problemele

sociale ale comunității/sistemului în care activează și face posibilă schimbarea, din starea problemă în starea resursă. **O problemă socială** reprezintă situația care apare într-un sistem social și care afectează negativ funcționarea acestuia, fiind necesară intervenția pentru corectarea situației apărute. O problemă socială o poate reprezenta sărăcia, criminalitatea, revoltele muncitorești, creșterea demografică etc. (Cătălin Zamfir, Lazăr Vlăsceanu, 1993)

Schimbarea socială reprezintă trecerea unui sistem social de la o stare diferită calitativ/cantitativ la alta. Este important faptul că schimbarea socială este ea însăși o stare și trebuie considerată ca atare. Aceasta este abordată din două puncte de vedere: schimbarea macrosocială, la nivel global, făcându-se referire la evoluție, creștere, și schimbarea microsocală, la nivel de subsisteme. (idem) Schimbarea socială are loc permanent, ea este un proces continuu care afectează oamenii, modul acestora de a gândi, clasele sociale și societățile.

Teoriile schimbării sociale sunt variate. Există două mari curente teoretice:

- Cel al schimbării unidirecționale, care poate lua forma progresului sau regresului
- Cel al schimbării ciclice (Adela-Elena Popa, 2010)

Analizează și argumentează – care este modul tău preferat de lucru?

Între comunitate și grup sunt congruențe, intersecții și similitudini. Astfel avem:

■ Comunitatea

- Grupare umană ai cărei membri împărtășesc valori și interese comune, servicii și instituții, iar uneori și o proximitate geografică

■ Grupul (mic)

- Doi sau mai mulți indivizi care interacționează față în față, conștienți de apartenența fiecăruia la grup și de relația de interdependență în vederea atingerii scopului comun

■ Relația dintre comunitate și grup

- Grupurile mici stau în general la baza formării comunităților
- Anumite grupuri (cele mari) pot fi considerate comunități
- Nu toate comunitățile se constituie din grupuri mici (de ex. cele în care lipsește contactul direct dintre membri)

Tipuri de comunități (Sandu, 2005):

Bazate pe unitate valorică (*comunități etnice*)

- de credință (enoriașii), ideologice (culte)

Bazate pe similitudine de status (*comunități etice*)

- rezidențial (urbane, rurale, de vecinătate), ocupațional (oamenii de afaceri), vârstă (tinerii, vârstnicii), etnie/limbă (francofonă)

Bazate pe unitate de interacțiune (*comunități de acțiune*)

- de interese, de cooperare, virtuale

Comunități cumulative

- de tip devălmaș (Stahl)

Să ne reamintim:

- Comunitatea este o grupare umană în care indivizii împărtășesc valori și interese comune, servicii și instituții, iar uneori și o proximitate geografică; relațiile sunt calde, apropiate, bazate pe valori și opinii asemănătoare, oamenii se cunosc, se sprijină și se dezvoltă împreună